

Till polismyndigheten

Stockholm den 19 november 2013

ANMÄLAN OM KAPNING OCH GROVT RÅN M M

Undertecknade anmäler härmed å den svenska föreningen Ship to Gaza samt nedanstående brottsutsatta personers vägnar dåvarande befälhavare i Israels försvarsmakt Gabi Ashkenazi och Eliezer Marom för attacken på Ship to Gazas hjälpsändning år 2010 och nuvarande befälhavare Benny Gantz och Ram Rothberg för attacken på Ship to Gazas hjälpsändning år 2012.

De utpekade förövarna har med anledning av attackerna gjort sig skyldiga till flerfaldig brottslighet, däribland kapning (brottsbalken, hädanefter BrB, 13 kap. 5a §), grovt rån (8 kap. 6 §), olaga frihetsberövande (4 kap. 2 §), grov misshandel (3 kap. 6 §) och grovt olaga hot (4 kap. 5 §).

Brotten har vid attacken år 2010 riktats mot civilpersonerna Saman Ali, Henry Ascher, Dror Feiler, Ulf Carmesund, Mattias Gardell, Mehmet Kaplan, Edda Manga, Henning Mankell, Amil Sarsour, Kim Soto Ayugo och Victoria Strand, och vid attacken år 2012 mot civilpersonerna Charles Andreasson, Maria-Pia Boëthius, Sven Britton, Dror Feiler, Mattias Gardell, Joel Oppendoes, Kristian Svenberg, Daniel Särner, Johan Uddebrant, Stellan Vinthagen och Anders Widell. Samtliga personer är svenska medborgare.

Därtill har de två fartygen Estelle och Sofia/Eleftheri Mesogeios (hädanefter Sofia) samt all last till ett samlat värde av 4 356 000 kronor tillhörig Ship to Gaza permanent förstörts eller permanent fränhänts föreningen.

1.1 Om Ship to Gaza

Ship to Gaza är en partipolitiskt och religiöst oberoende ideell förening som med handlingar av praktisk solidaritet vill verka för en ökad respekt för folkrätten och de mänskliga rättigheterna. Genom att utrusta, bemanna och segla fartyg med

humanitärt bistånd till Gaza vill Ship to Gaza utmana Israels illegala blockad av Gazaremsan.

Föreningen bildades den 9 februari 2009 i efterdyningarna av det angreppskrig som Israel förde mot Gaza vintern 2008/2009, och fick fart när det upptäcktes att befolkningen trots krigets förödelse inte kunde importera det som behövdes för återuppbyggnaden. Under kriget drabbades många oskyldiga av de ofta helt urskillningslösa bombningarna, som också förorsakade en utbredd förstörelse av bostadsområden och infrastruktur. Kriget förvärrade en redan katastrofal situation, som sedan accentuerades av den fortsatta blockaden. Under 2009 utkom flera internationella organisationer, däribland Amnesty International, Human Rights Watch, Röda korset, Oxfam och UNRWA med rapporter och uttalanden, alla med samma budskap: den israeliska blockaden av Gazaremsan får katastrofala konsekvenser för befolkningen och måste upphöra (se Bilaga 1). FNs kontor för samordning av humanitärt bistånd har i en rapport så sent som den 14 juni 2012 (se Bilaga 2) konstaterat att det fortfarande saknas över 71 000 husenheter; att det fortfarande förekommer strömavbrott i upp till 12 timmar om dagen; och att vattnet i Gazas akviferer fortfarande till över 90 % är otjänligt för mänsklig konsumtion. Samtidigt är 34 % av befolkningen och 50 % av ungdomarna arbetslösa, 44 % av befolkningen saknar trygg livsmedelsförsörjning och 80 % av befolkningen är biståndsberoende. Trots den pågående humanitära krisen hindrar Israel genom blockaden fortfarande tillgång till 85 % av allt fiskevatten och 35 % av all jordbruksmark. Blockaden innebär även exportförbud, med exporten liggandes på bara 3 % jämfört med volymen innan blockaden. FNs rapport avslutas med ett enkelt konstaterande: blockaden innebär kollektiv bestraffning i strid med grundläggande mänskliga rättigheter och internationell rätt (se Bilaga 1, punkten 1). Ship to Gaza delar denna syn på blockaden och dess konsekvenser, och verkar för att den ska hävas.

1.2 De polisanmälda händelserna

Ship to Gaza har tre gånger utrustat, bemannat och seglat fartyg med humanitärt bistånd till Gaza. Hjälp-sändningarna har dessvärre attackerats och saboterats med oerhörda konsekvenser för såväl hjälparbetare som inblandade organisationer. Två av dessa attacker polisanmäls nu.

1.2.1 Ship to Gazas hjälpsändning år 2010

År 2010 hade Ship to Gaza tillsammans med fem andra organisationer utrustat, bemannat och lastat åtta fartyg med sammanlagt över 10 000 ton humanitärt bistånd.

Utöver lasten befann sig över 700 hjälparbetare ombord varav elva personer med svenskt medborgarskap. På Sofia (ett grekiskflaggat fartyg ägd gemensamt av Ship to Gaza Sverige och Ship to Gaza Grekland) reste Saman Ali, Dror Feiler, Mehmet Kaplan, Henning Mankell och Victoria Strand. På Mavi Marmara reste Mattias

Gardell och Edda Manga och på Sfendoni reste Henry Ascher, Ulf Carmesund, Amil Sarsour och Kim Soto Ayugo.

Fartygen, passagerarna och lasten hade kontrollerats innan avfärd enligt gällande internationella sjöfartsregler, och inga vapen eller annat otillåtet material fanns ombord. De hade avgått från olika hamnar och sammanstrålat utanför Cypern, innan de påbörjade den gemensamma seglatsen söderut mot Gaza. Flottiljen höll sig under hela resan ungefär 70 sjömil från kusten, det vill säga på internationellt vatten.

Den 30 maj klockan 22:30 kontaktades fartygen av den israeliska flottan som begärde identifiering av fartygen och deras slutdestination. Kaptenen på Mavi Marmara svarade, identifierade fartyget, antalet passagerare och förklarade att Mavi Marmara var en del av en hjälpsändning med humanitärt bistånd på väg till Gazas hamn, seglandes på det fria havet. De andra fartygen svarade på liknande sätt.

Från klockan 22:30 och framåt pågick sporadisk kommunikation mellan den israeliska flottan och hjälpsändningens olika fartyg, samtidigt som israeliska örlogsfartyg och helikoptrar kunde synas på avstånd. Kravet från den israeliska flottan var att hjälpsändningen skulle ändra kurs, de var förbjudna att åka mot Gaza. Inte under något tillfälle bad den israeliska flottan om att få gå ombord för att genomsöka fartygen. Klockan 02:00 tystnade radion, och inget mer hördes från den israeliska flottan.

Klockan 04:00 slogs hjälpsändningens satellit- och mobilkommunikation ut. Panik började sprida sig bland hjälparbetarna. Det var mörkt ute.

Klockan 04:26, utan föregående varning, attackerades hjälpsändningen medan fartygen fortfarande seglade på internationellt vatten (N32°42;E33°30). Den israeliska militären attackerade med örlogsfartyg av Sa'ar 5-klassen, missilbestyckade örlogsfartyg av Sa'ar 4-klassen, Black Hawk-helikoptrar, Panther-helikoptrar, snabbgående zodiaks, drönare, Dolphinubåtar och över 600 specialtränade elitkommandos ur främst Shayetet 13, beväpnade med bland annat automatkarbiner av typen M16, handeldvapen av typen Glock 9mm och kulsprutepistoler av typen mini-Uzis.

Attacken var storskalig och oerhört våldsam. Redan innan den första soldaten landat på Mavi Marmara hade en hjälparbetare dödats, skjuten i huvudet från en militärhelikopter. Under attacken, som pågick i en och en halv timme, dödade de israeliska soldaterna nio hjälparbetare, och skadade ytterligare hundratals hjälparbetare, varav femtiofem allvarligt. Mattias Gardell, som var ombord Mavi Marmara, har efteråt berättat hur han såg en indonesisk journalist, Surya Fachrizal, skjutas ovanifrån med skarpladdat vapen. Skottet gick rakt igenom kroppen, punkterade hans högra lunga, skadade levern och tarmarna och stannade först när den träffade bäckenet. Mattias Gardell såg hur Surya Fachrizal föll handlöst nedför trappan till tredje däck. Journalisten Surya Fachrizal kan ses i den video som bifogas, tillsammans med Mattias Gardell i mediarummet vid 18:56, och efter att han

blivit skjuten vid 54:13 (se Bilaga 3, alternativt <http://www.youtube.com/watch?v=vwsMJmvSOAY>).

Under attacken blev de svenska medborgarna slagna, sparkade, tvingade att utstå smärtsamma grepp, beskjutna med metallkulor med gummi/plasthölje, hotade, trakasserade, förolämpade och utsatta för grym, omänsklig och förnedrande behandling som förnekande av sömn, läkarvård och mat. Under vapenhot framtogs de pass, telefoner, kameror, datorer, kontakter, kläder, smycken, böcker och andra personliga tillhörigheter.

Även efter att soldaterna tagit kontrollen över fartygen och frihetsberövat hjälparbetarna fortsatte misshandeln och hoten. Dror Feiler, som var ombord på Sofia, har efteråt berättat att han misshandlades när han krävde kvitto på de saker soldaterna tagit från honom; elektronik, smycken och kontanter till ett sammanlagt värde av 67 000 kronor. Soldaterna slog honom, böjde hans armar, tvingade ner honom på marken och sparkade honom i revbenen medan han låg ned. Samtidigt som en soldat trampade på hans huvud tog en annan soldat hans händer bakom ryggen och band fast dem med buntband och fortsatte sedan sparka honom medan han låg ned, utan möjlighet att försvara sig. Han lyftes upp med händerna bakom ryggen i en s.k. stressposition och tvingades in i ett hörn med ansiktet mot väggen.

Efter attacken fördes de svenska hjälparbetarna under vapenhot till den i förväg upprättade fängelsestationen i Ashdod där de sattes i fångenskap. Även här fortsatte misshandeln och hoten. Saman Ali, som också befunnit sig på Sofia, har efteråt berättat att han tvingades klä av sig alla kläder för en till synes helt onödig kroppsvistering på den i förväg upprättade fängelsestationen i Ashdod. Efter att han tagit av sig alla kläder, slog soldaterna honom mellan benen med en 40 cm lång metalldetektor med en rund metallplatta längst fram. Efter visiteringen fördes han till ett "förhör". När Saman Ali sa att han inte ville medverka i förhör utan advokat, slog soldaten honom hårt över knät med metalldetektorn. Soldaten berättade att hans liv inte var värt något, att han inte har några rättigheter och att han var helt i soldaternas händer. När Saman Ali fortsatte att vägra svara blev han återigen slagen. Slagen var hårda och träffade knäfästet, det smärtade och efter det fick han svårt att gå. Först efter sex månader var han helt återställd.

De svenska hjälparbetarna fördes därefter med våld till olika fängelser i landet. De hölls fångna i två dygn utan att kunna kommunicera med omvärlden och släpptes inte förrän den 2 juni 2010, utan att ha fått tillbaka sina saker.

Utöver de svenska hjälparbetarnas personliga tillhörigheter togs även den last som fanns ombord fartygen. Ship to Gaza har ännu inte fått tillbaka sin egendom, över tre år efter den första attacken. Det enda som Ship to Gaza har fått tillbaka är fartyget Sofia, men då så förstört att den var tvungen att bogseras därifrån för att direkt skrotas.

1.2.2 *Ship to Gazas hjälpsändning år 2012*

För 2012 års hjälpsändning hade Ship to Gaza köpt den finskflaggade segelskonaren Estelle. Resan hade börjat i Umeå, där Estelle legat för renovering och upprustning. Därefter hade hon seglats genom Norden och Europa mot Gaza, lastad med förnödenheter till den palestinska befolkningen. Lasten, som utöver cement, bestod av förnödenheter och donationer till olika barn- och ungdomsverksamheter, hade kontrollerats ett flertal gånger under färden. Ombord på Estelle fanns 31 hjälparbetare varav elva svenska medborgare: Charles Andreasson, Maria-Pia Boëthius, Sven Britton, Dror Feiler, Mattias Gardell, Joel Oppendoes, Kristian Svenberg, Daniel Särner, Johan Uddebrant, Stellan Vinthagen och Anders Widell.

Skeppet ägdes helt av Ship to Gaza och var värderat till 2 500 000 kronor.

Den 20 oktober 2012, tidigt på morgonen medan Estelle seglade på internationellt vatten, hotade den israeliska militären att borda Estelle om kursen inte ändrades. Estelles kapten svarade att Estelle var lastad med humanitärt bistånd med destination Gaza och att de hade rätt att färdas på internationellt vatten.

Medan kommunikationen pågick närmade sig ett tiotal zodiakbåtar Estelle, sju örlogsfartyg, två större modifierade landstigningsfartyg, en ledningsbåt och två helikoptrar med krypskyttar. Ombord på krigsfartygen fanns ett hundratal maskerade och tungt beväpnade soldater. Soldaterna var beväpnade med automatkarbiner, tårgaskastare, elpistoler och några hade även synliga handeldvapen.

Klockan 10:15 attackerade militären medan Estelle fortfarande var på internationellt vatten (N31°26;E33°45). De israeliska soldaterna äntrade skeppet med eldvapen höjda mot hjälparbetarna. När soldaterna hade tagit sig ombord sköt de Charles Andreasson, Daniel Särner och Anders Widell med elpistol, och strax därefter även Stellan Vinthagen, Maria-Pia Boëthius och Mattias Gardell. Bordningen var våldsam och kaotisk. Mellan 60-100 soldater tog sig tillslut ombord. Flera av hjälparbetarna sköts upprepade gånger med elpistol, trots att de redan frihetsberövats. Anders Widell har efteråt berättat att han först blev hotad med handeldvapen och direkt därefter skjuten med elpistol med sådan kraft att han föll till marken och slog i huvudet. Samtidigt som han låg ner fortsatte soldaterna att ge honom elstötar, uppenbarligen utan annat syfte än att skada. Anders handfängslades och även då gavs han elstötar samtidigt som en av soldaterna trampade på hans fingrar. När soldaterna sedan tvingade honom att flytta sig så sköts han igen med elpistolen, fortfarande bakbunden. Maria-Pia Boëthius har efteråt berättat att hon stod bredvid Anders Widell när han först sköts med elpistolen, och att även hon då blev skjuten. Upprörd över den dåliga behandlingen hade Maria-Pia Boëthius sagt till soldaten att hon var gammal nog att vara hans mormor. Som en bestraffning hade soldaten då vänt sig mot Maria-Pia Boëthius och översköljt henne med elstötar över hela kroppen tills hon tappade medvetandet. Kristian Svenberg som är läkare kunde senare konstatera att Maria-Pia Boëthius fått synliga skador över hela kroppen, på

benen, armarna och magen. Maria-Pia Boëthius har även dokumenterat skadorna efter att hon kommit hem.

De svenska hjälparbetarna framtogs sina pass, böcker och anteckningsblock samt all elektronisk utrustning som videokameror, fotokameror, datorer och telefoner.

Under vapenhot tvingades hjälparbetarna till Israel där de sattes i fångenskap, först i de i förväg upprättade fängelsestationerna i Ashdod, sedan i fängelset Giv'on i Ramla.

Utöver de svenska hjälparbetarnas personliga tillhörigheter togs även hela den last som fanns ombord fartygen. Lasten har ännu inte återställts. Israel har i ett pressmeddelande vidgått att de lämnat bort Ship to Gazas last som varit ombord på Estelle till någon helt annan än de avsedda mottagarna. Med undantag för cementen framgår det inte till vem eller för vilket ändamål. Istället för att cementen användes till återuppbyggnad av skolor och vårdmottagningar som förstörts av israeliska bomber under vinterkriget 2008/2009 såsom det var tänkt, så lät Israel cementen användas till att förstärka Kerem Shaloms vägspärr – en vägspärr mellan Israel och Gaza som för Ship to Gaza symboliserar såväl ockupation som blockad (Se Bilaga 4, alternativt <http://www.cogat.idf.il/901-10560-en/Cogat.aspx>).

1.3 Den rättsliga innebörden av attackerna

Attackerna på hjälpsändningarna innebar att tjugo svenska medborgare blev offer för brutala övergrepp.

Den rättsliga innebörden av attackerna är relevanta ur flera aspekter; den grova brottsligheten ger anledning att förvänta sig att regeringen meddelar åtalstillstånd (se nedan 1.6), brotten ger särskild grund för svensk jurisdiktion (se nedan 1.5) och därtill har brottens allvarlighet även betydelse för vad som är rimligt att begära av åklagare och polis vid brottslighetens beivrande.

Särskilt kan följande brott lyftas fram: kapning, grovt rån och olaga frihetsberövande. Därtill aktualiseras också brotten grov misshandel och grovt olaga hot, dels som ingående element till ovan nämnd brottslighet, dels som självständiga brott.

1.3.1 Kapning, grovt brott

Fartygen Mavi Marmara, Sfendoni, Sofia och Estelle samt de svenska hjälparbetarna ombord utsattes av de utpekade förövarna för brottet kapning.

Kapning begår den som med olaga tvång bemäktigar sig eller ingriper i manövreringen av fartyg som används i civil yrkesmässig sjöfart för befordran av gods eller passagerare (BrB 13 kap. 5a §).

Fartygen i fråga bemäktigades med olaga tvång, de israeliska soldaterna var tungt beväpnade och tog kontroll över fartygen genom att använda våld och hot om våld.

Ship to Gaza har som syfte att utrusta, bemanna och segla fartyg med humanitärt bistånd från Norden till Gaza via hamnar i Europa och Medelhavet. Skeppen Estelle och Sofia användes uteslutande till godstransport och skeppen är registrerade som handelsfartyg. Mavi Marmara och Sfendoni är passagerarfartyg och användes till transport av passagerare. När attackerna skedde seglade fartygen i dessa syften, och omfattades därför av begreppet "i civil yrkesmässig trafik". Begreppet fartyg har sitt ursprung i den av Sverige tillträdde konventionen för bekämpande av brott mot sjöfartens säkerhet, den s.k. SUA-konventionen. I konventionens första artikel definieras fartyg som "alla slags farkoster som inte är permanent förankrade vid havsbotten". I proposition 1989/90:130 om bekämpning av vissa våldsdåd med internationell anknytning, s. 38, klargörs att begränsningen i den svenska straffbestämmelsen till fartyg i "civil yrkesmässig trafik" endast syftar till att utesluta t.ex. roddbåtar, kanoter och andra farkoster som trafikerar små sträckor och alltså inte är en del av den "internationella samfärdseln". Rekviritet "yrkesmässig" tar alltså inte enbart sikte på rent kommersiell sjötrafik, utan även hjälpsändningar.

Hjälpsändningarna har således omfattats av det skydd som straffbestämmelsen syftar till, och de utpekade förövarnas agerande innebär därför att de gjort sig skyldiga till kapning.

De kapningsbrott som fartygen och deras passagerare utsatts för var grovt. Av BrB 13 kap. 5a § sista stycket framgår att vid bedömningen av om brottet är grovt, ska särskilt beaktas om brottet innebar fara för flera människoliv eller om gärningen annars var av särskilt farlig art. Kapningen av Mavi Marmara skedde med användande av dödligt våld som resulterade i att nio hjälparbetare miste sina liv och hundratals skadades. Kapningen av Mavi Marmara bör därför betraktas som grov. Mot bakgrund av dödsfallen på Mavi Marmara, det våld som användes vid kapningen av de andra fartygen och den vapenarsenal som brukades, får kapningen av Sfendoni och Sofia år 2010 och kapningen av Estelle år 2012 betraktas som av särskilt farlig art och därmed också grov.

1.3.2 Grovt rån

Ship to Gaza och de svenska hjälparbetarna utsattes även av de i 1.4 utpekade förövarna för grovt rån.

Den som med hot eller våld olovligen tar något som tillhör en annan gör sig skyldig till rån (BrB 8 kap. 5 §). Rån är ett allvarligt brott och för grovt rån är straffet lägst fyra och högst tio år (BrB 8 kap. 6 §).

För att de utpekade förövarna ska kunna dömas för rån måste de haft uppsåt att antingen själva tillägna sig det som stulits eller att låta någon annan tillägna sig det. Av lagkommentaren till BrB 8 kap. 1 § framgår att den som förfogar över en sak *som om* han eller hon var dess ägare, tillägnar sig saken (1 januari 2013, www.nj.se/zeteo). Det kan t.ex. ske genom överlåtelse eller konsumtion av saken, men även genom att behålla en sak tills vidare som en ägodel. Tillägnelseuppsåt

betyder på motsvarande sätt uppsåt att tills vidare behålla saken och förfoga över den som ägare.

Som ovan redogjorts för resulterade attackerna mot Ship to Gazas hjälpsändningar i att den last som föreningen samlat in samt fartygen Sofia och Estelle, allt föreningen tillhörig egendom, permanent frånhändes föreningen. Attackerna resulterade också i att hjälparbetarnas personliga tillhörigheter togs ifrån dem.

Det uttalade syftet med attackerna var att ta lasten och förhindra att Ship to Gaza kunde lämna över de varor som Israel förbjudit att föra in i Gaza till dess avsedda mottagare. Lasten bestod i princip i sin helhet av sådana varor som omfattades av blockaden och bestod bland annat av cement, trädörrar, metalledörrar, balkar, svetsmaskiner, elektriska generatorer, avsaltningsanläggningar, prefabricerade hus, medicin, medicinsk utrustning, tandvårdsutrustning, olivträd, elektriska rullstolar, rullstolar, rullatorer, kryckor, barnmorsketrattar, barnböcker, skolväskor, leksaker, fotbollar, musikinstrument, teaterutrustning, VHF-radio och ankare.

Som ovan redogjorts för finns starka indikationer på att den last som föreningen framtogs år 2012 i sin helhet har använts av andra än de avsedda mottagarna, och till helt andra ändamål (se 1.2.2). Vad som har hänt med den last som Ship to Gaza framtogs år 2010 har varit svårt att få klarhet i. En sak står dock klart – lasten stals och sen dess har Ship to Gaza, trots flertalet försök, inte fått tillbaka den och den har heller inte tillställts några av de avsedda mottagarna i Gaza.

Att en del av innehållet i hjälpsändningen har tillägnats annan, att Ship to Gaza ännu inte fått tillbaka varorna, att blockaden är upprättad för att förhindra införseln av sådana varor samt de israeliska pressmeddelanden som utfärdats före och efter attackerna utgör mycket starka indikationer om tillägnelseuppsåt (se bl.a. SvJT 1945 ref. s. 1).

Inte heller hjälparbetarnas personliga tillhörigheter har återlämnats annat än i begränsad utsträckning. Huvuddelen saknas fortfarande. Hjälparbetarna har på ett systematiskt och planerat sätt fråntagits sina tillhörigheter. Vad avser stölden av passagerarnas mediautrustning är det uppenbart att avsiktsuppsåt förelåg (se nedan 1.4) medan förövarna i vart fall varit likgiltiga i förhållande till att de enskilda soldaterna tog hjälparbetarnas övriga personliga tillhörigheter.

De utpekade personerna har således, genom att använda hot och våld, olovligen och med tillägnelseuppsåt tagit egendom som tillhör föreningen Ship to Gaza samt hjälparbetare ombord på fartygen. De har därför gjort sig skyldiga till rån.

Rånbroten har varit grova. Vid bedömningen om ett rånbrott varit grovt ska särskilt beaktas om våldet var livsfarligt eller om gärningspersonen tillfogat svår kroppsskada eller allvarlig sjukdom eller annars visat synnerlig råhet eller på ett hänsynslöst sätt utnyttjat den rånades skyddslösa eller utsatta ställning. De utpekade förövarna beordrade ett stort antal tungt beväpnade israeliska soldater att attackera skyddslösa personer mitt ute i havet – utan möjlighet för dem att undkomma –, med syftet att beröva dem friheten, ta lasten och deras personliga

tillhörigheter. Vid båda attackerna slogs målsägandenas mobil- och satellittelefoner ut med hjälp av israelisk militär signalstörningsutrustning, och de saknade därmed all möjlighet att kommunicera med omvärlden om sin utsatta situation. Brotten är därför att betrakta som grova.

1.3.3 *Olaga frihetsberövande*

De utpekade förövarna har gjort sig skyldiga till olaga frihetsberövande av de svenska hjälparbetarna.

Olaga frihetsberövande begår den som för bort eller spärrar in någon eller på annat sätt berövar honom eller henne friheten (BrB 4 kap. 2 §). Straffet för olaga frihetsberövande är lägst ett och högst tio år.

Av redogörelsen ovan framgår att hjälparbetarna blev bortförda och inspärrade med våld och på så sätt berövade sin frihet. Frihetsberövandet var planerat lång tid i förväg, vilket inte minst de i förväg upprättade fängelsestationerna i Ashdod tydligt visar. Avsiktsuppsåt föreligger därför.

Frihetsberövandet var begånget på internationellt vatten där Israel saknar jurisdiktion, vilket förövarna varit väl medvetna om, och frihetsberövandet har därför saknat laga grund.

1.3.4 *Grov misshandel och grovt olaga hot*

De utpekade förövarna har gjort sig skyldiga till grov misshandel och grovt olaga hot.

Eftersom kapningen, de grova rånen och de olaga frihetsberövandena har verkställts genom hot, våld och tvång uppkommer frågan om misshandelsbrotten och de olaga hoten blir konsumerade eller om de istället ska dömas i konkurrens. Därför är det viktigt att understryka att hjälparbetarna blev utsatta för misshandel och hot även efter att kapningen och de grova rånen fullbordats och att flertalet av misshandelsbrotten och de olaga hoten varit utan kausalitet i förhållande till de olaga frihetsberövandena.

Misshandeln och hoten hade en systematisk karaktär och var ett led i att fysiskt och psykiskt bryta ned dem. Hjälparbetarna har vittnat inte bara om våld och hot om våld, utan också om grym, omänsklig och förnedrande behandling såsom sömndeprivation, förnekande av mat och dricka, onödiga kommandon, stress- och smärtpositioner, förnedrande visitationer och förnekande av att få gå på toaletten. Brotten har haft en förnedrande karaktär syftandes till att straffa dem för att ha de försökt föra in bistånd till Gaza. Flera fall av misshandel har också skett som bestraffning för att de inte svarat på frågor, inte varit tysta eller på annat sätt inte samarbetat. Brotten faller därför in under förbudet mot tortyr såsom definierats i artikel 1 i Konventionen mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning, en definition som även är aktuell i FNs konvention om medborgerliga och politiska rättigheter, artikel 7, och i Europakonventionen, artikel

3. Med hänsyn till detta saknas ett sådant subsidiaritetsförhållande till kapningen, de grova rånen och de olaga frihetsberövandena att konsumtion blir aktuell. Följaktligen ska misshandeln och de olaga hoten dömas i brottskonkurrens.

Misshandeln och de olaga hoten har med hänsyn till tillvägagångssättet varit grova. Vid bedömning av om ett misshandelsbrott är grovt ska enligt BrB 3 kap. 6 § särskilt beaktas om gärningen var livsfarlig eller om gärningspersonen har tillfogat en svår kroppsskada eller allvarlig sjukdom eller annars visat särskild hänsynslöshet eller råhet. I motiven till BrB 4 kap. 5 § klargörs att bedömningen av om ett olaga hot är grovt ska göras mot bakgrund av hotets innebörd och hur akut det framstår, om hotet riktats mot någon med särskilt skyddslös ställning och om det är fråga om upprepade allvarliga hot. Hjälparbetarna har varit obehäpnade och försvarslösa, ensamma långt ute till havs. Misshandelsbrotten har varit utdragna, omfattande och haft en särskild hänsynslös karaktär och därtill varit grymma, omänskliga och förnedrande. Under attackerna har tung beväpning riktats mot de svenska hjälparbetarna och de har blivit utsatta för explicita hot. Därför ska såväl misshandelsbrotten som hoten betraktas som grova.

1.4 Gärningspersoner

Det rör sig om ett stort antal förövare som gjort sig skyldiga till ovan beskriven brottslighet, varav de flesta ännu inte har kunnat identifieras. För närvarande står det emellertid klart att i vart fall dåvarande överbefälhavare för Israels militär, Gabi Ashkenazi, och dåvarande befälhavare för flottan vice amiral, Eliezer Marom, tillsammans och i samförstånd planerat, beordrat och övervakat brottsligheten som begåtts i anslutning till attacken mot Mavi Marmara, Sofia och Sfondoni år 2010, samt att i vart fall nuvarande överbefälhavare för Israels militär, Benny Gantz, och befälhavare för flottan vice amiral, Ram Rothberg, tillsammans och i samförstånd planerat, beordrat och övervakat brottsligheten som begåtts i anslutning till attacken på Estelle år 2012.

Den israeliska militären har själv utrett attacken år 2010 under Giora Eilands ledning. Utredningen resulterade i en rapport som ska vara mycket omfattande och detaljerad. Den israeliska staten har också utrett attacken år 2010 under Jacob Turkels ledning (*The Public Commission to Examine the Maritime Incident of 31 May*, hädanefter Turkel-kommissionens rapport). Slutligen har Gabi Ashkenazi vittnat två gånger inför Turkel-kommissionen, varav ett vittnesmål finns publicerat. Gabi Ashkenazis och Eliezer Maroms straffrättsligt relevanta inblandning i attacken år 2010 borde därför med enkelhet kunna klargöras med dessa utredningar som grund. Några fakta därav redogörs för nedan i 1.4.1 och 1.4.2. Vidare kan det påpekas att Gabi Ashkenazis och Eliezer Maroms inblandning även är föremål för andra utredningar. Till att börja med står de båda åtalade i Turkiet för attacken år 2010, med de turkiska brottsoffren som målsägande (se Bilaga 5), och den utredningen bör utan svårighet kunna tillgodogöras svensk utredning. Därtill finns FNs undersökningskommissions rapport *Report of the international fact-finding*

mission to investigate violations of international law, including international humanitarian and human rights law, resulting from the Israeli attacks on the flotilla of ships carrying humanitarian assistance av den 27 september 2010 (dokument nummer A/HRC/15/21, Bilaga 6) samt den turkiska statens utredning av attacken att tillgå (*Turkish National Commission Of Inquiry, Report on the Israeli attack on the humanitarian aid convoy to Gaza on 31 may 2010*, Bilaga 7). Slutligen har önationen Komoreerna, vars flagga Mavi Marmara seglade med, nyligen hänskjutit frågan till Internationella brottmålsdomstolen som öppnat en utredning om krigsbrott och brott mot mänskligheten (se Bilaga 8) vilket eventuellt kan bidra med kompletterande utredningsmaterial.

Vad angår attackerna år 2012 saknas för närvarande motsvarande utredningsmaterial. Det följer dock *prima facie*, vilket också får stöd av utredningarna avseende år 2010, att överbefälhavaren och befälhavaren för flottan planerar, beordrar och övervakar sådana operationer, och således är straffrättsligt ansvariga.

1.4.1 Gabi Ashkenazi

Gabi Ashkenazi var Israels överbefälhavare mellan år 2007 och år 2011.

Även om officiella israeliska dokument rörande attacken bör behandlas med stor försiktighet så kan tre enkla fakta därav konstateras. För det första var det Gabi Ashkenazi som beslutade om attacken och påbörjade förberedelserna. Han utfärdade ett antal operativa order med målet att attackera hjälpsändningarna och därigenom "verkställa blockaden av Gazaremsan och förhindra fartyg från att nå till Gazaremsan, och samtidigt hålla en så låg mediaprofil som möjligt" (Turkel-kommissionens rapport, s. 128). För det andra beslutade Gabi Ashkenazi om arbetsfördelningen under attacken, särskilt angående hur hjälparbetarna skulle frihetsberövas och hur lasten och de personliga tillhörigheterna skulle tas ifrån dem, inklusive att flottans befälhavare, Eliezer Marom, skulle leda operationen på plats och under Gabi Ashkenazis överseende utforma planens närmare detaljer (Turkel-kommissionens rapport, s. 128, samt s 129, fotnot 450). För det tredje godkände Gabi Ashkenazis i realtid Eliezer Maroms order (se nedan 1.4.2) klockan 04:00 den 31 maj 2010 att påbörja attacken (Turkel-kommissionens rapport, s 141, fotnot 497).

Efter attacken har Gabi Ashkenazi tillstått sitt godkännande över attackens genomförande och vidgått att attacken i huvudsak gick som han och Eliezer Marom planerat (se Ashkenazis vittnesmål inför Turkel-kommissionen, s. 63).

1.4.2 Eliezer Marom

Eliezer Marom var befälhavare över den israeliska flottan mellan år 2007 och år 2011.

Såsom ovan nämnts kan det av officiella israeliska dokument rörande attacken konstateras att Elizer Marom utformat planens detaljer, beordrat attacken och deltagit på plats (se 1.4.1). Vad angår planeringen framgår det specifikt att han bestämde att attacken skulle bestå av två vågor, en första som skulle ta över skeppen och pacificera allt motstånd och en andra våg som skulle föra in skeppen till Ashdod, identifiera alla hjälparbetare och "ta hand om" all mediautrustning (Turkel-kommissionens rapport, s 129). Vidare bestämde Eliezer Marom vilka vapen som soldaterna skulle ta med sig, och när de skulle användas (Turkel-kommissionens rapport, s 132-136). Vad angår själva attacken så var det Eliezer Marom som kl 04:00 tog det slutliga beslutet att påbörja attacken, och det var han som sedan i realtiden övervakade attackens varje steg.

1.5 Sverige har jurisdiktion och domsrätt

Sverige har jurisdiktion, och följaktligen domsrätt, redan på den grunden att brotten begicks på internationellt vatten.

Enligt BrB 2 kap. 3 § 5 p. har Sverige domsrätt om ett brott begåtts inom område som inte tillhör någon stat om det förövats mot svensk medborgare, svensk sammanslutning eller enskild inrättning eller mot utlänning med hemvist i Sverige. Bestämmelsen syftar främst till brott som har begåtts på öppet hav, det vill säga internationellt hav, eller luftrummet ovanför.

Brott anses enligt BrB 2 kap. 4 § begånget såväl där den brottsliga handlingen företogs som där brottet fullbordades. Enligt den s.k. ubikvitetssprincipen räcker det för att lokalisera ett brott till ett visst område att någon del av brottet har förövats där. Vid medverkan till brott anses den brottsliga gärningens lokalisering bestämmas av både medverkansgärningen och huvudgärningen. Det innebär att gärningen anses förövad både i det land där den medverkande befann sig och i det land där huvudgärningen förövades (se NJA 2008 s. 1135, med hänvisning till Jareborg, Allmän kriminalrätt, 2001, s. 243 f. Se även Asp, Internationell Straffrätt, s. 36 p. 8).

Attacken på Mavi Marmara, Sofia och Sfendoni den 31 maj 2010 och på Estelle den 20 oktober 2012 skedde ostridigt på öppet hav och riktade sig mot svenska medborgare och Ship to Gaza som är en svensk förening. Oavsett om de utpekade förövarna slutligen anses ha begått brotten tillsammans och i samförstånd, och därför som medgärningsmän, eller om de gjort sig skyldiga till medverkan eller anstiftan, föreligger därför domsrätt.

Även om domsrätt föreligger redan på den grunden förtjänar det att påpekas att domsrätten för brotten kapning och grovt rån i och för sig inte är beroende av att brotten begicks på internationellt vatten. Enligt BrB 2 kap. 3 § 6 p. har Sverige domsrätt över brottet kapning oavsett var det begåtts (se ovan 1.3.3), och enligt BrB 2 kap. 3 § 7 p. domsrätt över alla brott med minst fyra år i straffskalan, vilket omfattar brottet grovt rån (se ovan 1.3.1).

Sverige har således domsrätt över samtliga brott begångna mot svenska medborgare och svenska intressen, och dessutom självständig domsrätt för brotten kapning och grovt rån.

1.6 Kravet på åtalsförordnande hindrar inte öppnande av förundersökning

Enligt BrB 2 kap. 5 § 2 st. med hänvisning till 1 st. krävs tillstånd från regeringen för att väcka åtal med stöd av de i 1.5 redogjorda grunderna för domsrätt, ett så kallat åtalsförordnande. Även i BrB 2 kap. 7a § finns ett krav på åtalsförordnande eftersom brotten har begåtts av en annan statsmakts soldater. Med anledning av detta finns det skäl att tydliggöra att kraven på åtalsförordnande inte hindrar att förundersökning öppnas, utredning inleds och straffprocessuella tvångsmedel vidtas.

Åtalsförordnande är i grund och botten ett politiskt beslut som reserverats för regeringen, och det finns starka skäl att inte föregå den bedömningen. Lagstiftaren har efter noggrant övervägande valt att låta dessa utrikespolitiskt känsliga bedömningar avgöras av regeringen, och därmed samtidigt undantagit beslutsrätten från åklagarmyndigheten. Endast om ett negativt åtalstillståndsbeslut med säkerhet kan väntas kan det vara motiverat att underlåta förundersökning, men så är det inte i förevarande fall – tvärtom finns det starka indikationer på att regeringen skulle bevilja åtalstillstånd.

I doktrin och förarbeten lyfts bl.a. gärningens allvar, och anknytningen till Sverige fram som relevanta faktorer vid bedömningen, men även mer folkrättsligt relevanta faktorer (Se Asp, Internationell Straffrätt, s. 60, p. 3, och SOU 2002:98 Internationella brott och svensk jurisdiktion, s. 111 och 189 ff). Åtalsförordnande nekas endast i speciella fall, när brotten inte är så allvarliga. I Karnovs kommentarer till BrB 2 kap. 7a § anges att om gärningen rör rent disciplinära förhållanden eller är mera bagatellartad så finns skäl att inte vänta sig åtalsförordnande, så även om gärningspersonen kommer att ställas till ansvar i sitt hemland. Alltså situationer av helt annan karaktär än förevarande.

De polisanmälda händelserna är mycket allvarliga. De utpekade förövarna har planerat och beordrat israeliska soldater att med tung beväpning attackera svenska hjälpsändningar, ta över fartygen, stjäla lasten och hjälparbetarnas personliga tillhörigheter och beröva dem deras frihet. Attackerna var våldsamma och resulterade i att nio hjälparbetare miste sina liv och hundratals skadades, varav flertalet svenskar. Ship to Gaza har blivit bestulen på egendom som tiotusentals svenskar har samlat ihop. Gärningarna är allvarliga och anknytningen till Sverige stark. Av dessa anledningar finns det klara skäl att förvänta sig att regeringen beviljar åtalsförordnande.

Det förtjänar att påpekas att sittande utrikesminister Carl Bildt fördömt attacken mot hjälpsändningen år 2010 som ett brott mot folkrätten (Se snabbprotokoll Prot. 2009/10:133, 1 § anförande 2). Därtill har även Europaparlamentet i resolution av

den 17 juni 2010 (T7-0235/2010, punkten 2) fördömt attacken som ett brott mot folkrätten och ålagt medlemsstaterna att agera för att se till alla lämpliga åtgärder vidtas för att ansvar ska kunna utkrävas (punkten 3). Det kan också nämnas att inställningen till blockaden från Sverige och EUs sida inte har förändrats, utan tvärtom har det konsekvent krävts att blockaden ska hävas (se t.ex. resolution av den 7 maj 2012, T7-0298/2012, punkten 20).

Sammantaget är det inte bara möjligt att regeringen skulle bevilja åtalstillstånd – det är i allra högsta grad troligt. Det finns således inget stöd för att underlåta en förundersökning på den grunden.

1.7 Svensk domsrätt är inte i strid med allmänt erkända folkrättsliga grundsatser

Enligt BrB 2 kap. 7 § ska i fråga om svensk lags tillämplighet och svensk domstols behörighet de begränsningar som följer av allmänt erkända folkrättsliga grundsatser beaktas eller, enligt vad därom är särskilt stadgat, av överenskommelse med främmande makt.

I sammanhanget är det viktigt att påpeka att stadgandet *inte* innebär att svensk strafflag ska tillämpas endast om gärningarna är i strid med folkrätten. För svensk strafflags vidkommande är ett mord ett mord oavsett om mordet var eller inte var i strid med folkrätten. Stadgandet syftar endast till att påminna om att domstolen måste respektera folkrätten i den mån den är bindande. Det svenska domstol har att bedöma, och följaktligen åklagare vid bedömning om förundersöknings inledande, är om en prövning i svensk domstol av de begångna gärningarna skulle vara i strid med bindande folkrätt.

Lagrummet tar framförallt sikte på regler om immunitet, men förövarna tillhör inte den ytterst begränsade krets av statsföreträdare som historiskt har ansetts åtnjuta straffrättslig immunitet. För den kategorin av personer som förövarna tillhör finns det istället ett krav på åtalsförordnande i BrB 2 kap. 7a § (se ovan, 1.6). Reglerna om åtalsförordnande syftar specifikt till fall som detta, inte för att en allmän ställning per automatik medför immunitet, utan just för att de i kraft av sin ställning inte har immunitet. Därför krävs åtalsförordnande. Vilket som ovan redogjorts för kan väntas.

Sammantaget finns det inget hinder som följer av den allmänt erkända folkrättens grundsatser mot att lagföra de utpekade förövarna, vilket processen i Turkiet, som pågår utan invändningar om immunitet eller liknande, är en tydlig indikation om.

Med det sagt är det Ship to Gazas bestämda uppfattning att attacken på hjälpsändningarna var i strid med folkrätten. Ship to Gaza delar här FNs undersökningskommissions åsikt (A/HRC/15/21, s. 53, Bilaga 3)

*261. The Mission has come to the firm conclusion that a humanitarian crisis existed on the 31 May 2010 in Gaza. The preponderance of evidence from impeccable sources is too overwhelming to come to a contrary opinion. Any denial of this cannot be supported on any rational grounds. One of the consequences flowing from this is that for this reason alone **the blockade is unlawful and cannot be sustained in law**. This is so regardless of the grounds on which one seeks to justify the legality of the blockade.*

262. Certain results flow from this conclusion. Principally, **the action of the Israel Defense Force** in intercepting the Mavi Marmara on the high seas in the circumstances and for the reasons given **was clearly unlawful**. Specifically, the action cannot be justified in the circumstances even under Article 51 of the Charter of the United Nations.

/.../

264. **The conduct of the Israeli military and other personnel** towards the flotilla passengers was not only disproportionate to the occasion but **demonstrated levels of totally unnecessary and incredible violence**. It betrayed an unacceptable level of brutality. Such conduct cannot be justified or condoned on security or any other grounds. **It constituted a grave violation of human rights law and international humanitarian law.**

1.8 Förundersökning, utredning och lagföring

1.8.1 Förundersökning

Förundersökningen ska inledas så snart det på grund av angivelse eller av annat skäl finns anledning att anta att ett brott som hör under allmänt åtal har förövats (rättegångsbalken, hädanefter RB, 23 kap. 1 §). De omständigheter som framhållits ovan i 1.2 utgör tillräckliga skäl för att inleda förundersökning.

Enligt RB 23 kap. 1 § 2 st. behöver dock inte förundersökning inledas om det är uppenbart att brottet inte går att utreda. Ordvalet *uppenbart* är en klar anvisning om försiktighet att tillämpa stadgandet. Det kan emellertid ändå understrykas att det finns rimliga och praktiska möjligheter till både brottsutredning och lagföring. Därav följer att det inte finns skäl att underlåta att inleda en förundersökning för aktuell brottslighet.

1.8.2 Det finns praktiska och rimliga möjligheter till utredning

De anmälda brotten begicks under intensiv mediabevakning och har följts av flertalet utredningar och mycket av händelseförloppet står därför redan nu klart för polis och åklagare.

De svenska hjälparbetarna som utsattes för brott hördes ingående och detaljerat i nära anslutning till attackerna såväl år 2010 som år 2012, vilket spelades in för framtida utredning. Samtliga personer finns tillgängliga för förhör (se bifogad kontaktlista, Bilaga 10).

Efter attacken år 2010 genomförde Turkiet den mest fullödiga utredningen till dags dato (se Bilaga 7), vars resultat och underlag finns tillgängliga. FN har utrett händelsen i den undersökningskommission som ovan redogjorts för (se 1.7, in fine), och en bakgrund till situationen finns utredd i FNs undersökningskommission *Report of the United Nations Fact Finding Mission on the Gaza Conflict* (se Bilaga 9). Dessutom pågår en brottsprocess i Turkiet angående attackerna 2010 där åklagarna presenterat omfattande utredning och bevisupptagning, vilket svensk polis och åklagare enkelt kan ta del av (se bl.a. Bilaga 5).

Utöver ovan nämnda utredningsmöjligheter följer det *prima facie* att de utpekade förövarna har varit inblandade i attackerna. Som överordnade militärchefer är det de som har planerat, beordrat och övervakat attackerna (se ovan 1.4).

Utredningen är således inte beroende av rättshjälp från den israeliska staten. Det finns därför både praktiska och rimliga möjligheter att utreda brotten.

1.8.3 *Det finns praktiska och rimliga möjligheter till lagföring*

De utpekade förövarna kan häktas i sin utevaro, begäras internationellt efterlysta och utlämnade till Sverige för lagföring, och det finns således praktiska och rimliga möjligheter till lagföring.

Anmälan avser gärningar begångna av personer som befinner sig utanför Sveriges jurisdiktion, vilket förvisso försvårar lagföring, men lagföring renderas knappast omöjlig. Möjligheten till att underlåta att inleda förundersökning bör tillämpas med stor restriktivitet, den är inte avsedd att tillämpas bara för att en brottsling håller sig gömd. För att kunna häkta de utpekade förövarna krävs att de med sannolika skäl kan misstänkas för brottsligheten, ett beviskrav som redan nu får sägas vara uppnått. Efter att de häktats i sin utevaro kan de efterlysas internationellt via Interpol och Schengen Information System och begäras utlämnade från Israel. För det fall att Israel inte efterkommer begäran om utlämning kan begäran om utlämning tillställas varje land förövarna besöker, varav flera har bindande utlämningsavtal med Sverige. Särskilt starkt är den Europeiska arresteringsordern som gäller i samtliga EU-länder. Utlämning och lagföring kan därför väntas så fort förövarna besöker ett sådant land. Som exempel kan nämnas att både Benny Gantz och Eli Marom nyligen besökt Storbritannien (den 2 juli 2013 respektive den 14 oktober 2013). Förövarna hade då kunnat gripas och föras till Sverige.

Sammantaget finns det konkreta, praktiska och rimliga möjligheter till lagföring i Sverige och under sådana omständigheter kan en förundersökning inte underlåtas bara för att förövarna befinner sig i ett annat land.

1.9 **Avslutande kommentarer**

Den svenska föreningen Ship to Gaza har, tillsammans med tiotusentals svenska medborgare, samlat in humanitärt bistånd för att havsvägen överlämnas till partipolitiskt oberoende mottagare i Gaza.

Hjälpsändningarna attackerades; med brutalt våld kapades skeppen, och Ship to Gazas last och hjälparbetarnas tillhörigheter stals. Hjälparbetarna berövades sin frihet, först ombord på fartygen och sedan satta i fångenskap i Israel. Under attackerna har hjälparbetarna blivit utsatta för utdragna, förnedrande och hänsynslösa misshandelsbrott samtidigt som de har tvingats utstå hot till liv och säkerhet.

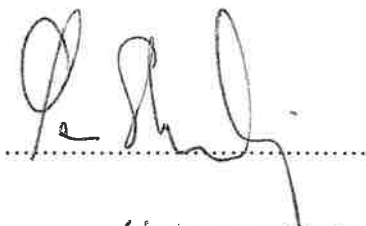
Ansvariga för de brottsliga gärningarna är bland annat Israels dåvarande överbefälhavare Gabi Ashkenazi och dåvarande befälhavare för Israels flotta Eliezer

Marom, som tillsammans och i samförstånd planerade, beordrade och övervakade attacken mot Sofia, Mavi Marmara, Sfendoni och de svenska passagerarna den 31 maj 2010. På motsvarande sätt ansvarar Benny Gantz och Ram Rothberg för brottsligheten i samband med attacken på Estelle den 20 oktober 2012.

Svensk jurisdiktion och domsrätt föreligger i båda fallen, och det finns praktiska och rimliga förutsättningar för både utredning och lagföring.

Det är viktigt att en fullständig utredning kommer till stånd, och att de brott som begåtts i möjligaste mån beivras. Undertecknade ombud polisanmäler därför dessa händelser och hemställer om att åklagare öppnar en förundersökning. Mot bakgrund av att en del av gärningarna begicks för över tre år sedan är det särskilt angeläget att handläggningen sker skyndsamt. Föreningen önskar genom undertecknade ombud hållas fortlöpande informerade om de åtgärder som vidtas.

Stockholm som ovan,

Advokat Per Stadig

Buddes gränd 10

131 61 Nacka

per.stadig@gmail.com

070-595 7210

BILAGOR

1. Upprop från FN och 38 andra hjälporganisationer samt Amnestys, Human Rights Watch:s och Röda korsets rapporter år 2009 avseende blockaden av Gaza.
2. FN:s kontor för samordning av humanitärt bistånds rapport Fem år av israelisk blockad av den 14 juni 2012.
3. Videofilm från attacken på Mavi Marmara.
4. Pressmeddelande från Coordination of Government Activities in the Territories avseende den cement som berövades Ship to Gaza (2012-10-25).
5. Republic Of Turkey Istanbul Chief Public Prosecutor's Office Indictment No 2012/1625.
6. Report of the international fact-finding mission to investigate violations of international law, including international humanitarian and human rights law, resulting from the Israeli attacks on the flotilla of ships carrying humanitarian assistance, 27 September 2010 (A/HRC/15/21).
7. Turkish National Commission Of Inquiry, Report on the Israeli attack on the humanitarian aid convoy to Gaza on 31 may 2010, februari 2011.
8. Önationen Komorernas hänskjutande till Internationella brottmålsdomstolen.
9. Report of the United Nations Fact Finding Mission on the Gaza Conflict, 15 September 2009 (A/HRC/12/48).
10. Kontaktlista.